

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АКТИ ТА СТАНДАРТИ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ

Гайдамаченко Ольга,
студентка 2 курсу, групи 20-Д
Криворізького факультету НУ «ОЮА»
Науковий керівник:
Стець О. М., д.ю.н.,
завідувач кафедри конституційного, міжнародного
та приватного права, доцент

На сьогоднішній день дитина – є найбільш незахищеною, уразливою із соціальних груп, що частіше за все стає жертвою злочинів, що посягають на її життя та здоров'я. Реалізація права дитини на життя і здоров'я є світовою, що відображено в міжнародних нормативно-правових актах та національному законодавстві. Дослідження міжнародно-правових актів є необхідним не тільки для забезпечення належних гарантій захисту права на життя і здоров'я дітей, але й для усунення прогалин у вітчизняному законодавстві, забезпечення правових засобів захисту і механізмів ефективного розслідування посягань на життя і здоров'я дітей.

Дослідженнями у сфері міжнародно-правового захисту прав дітей займалися такі провідні науковці, як Бандурка О. М., Левченко К. Б., Миськів О. І., Лінник Н. В., Бандурка І. О., Левківська О. П., Дакал А. В. та ін. Однак наукові пошуки у цій сфері не можуть бути вичерпаними, а тому актуальність дослідження та вироблення шляхів удосконалення державного управління у сфері реалізації та забезпечення прав дітей в Україні є беззаперечною. Захист прав дітей потребує об'єднаних зусиль як міжнародної спільноти, так і державної влади кожної окремої країни, громадськості та окремих громадян.

Сьогодні в Україні діє розгалужена система нормативно-правових актів, які безпосередньо закріплюють юридичний механізм забезпечення, охорони та захисту прав дитини в Україні. Слід зазначити, що вказаний механізм у цілому відповідає міжнародним стандартам у сфері прав дитини, що закріплені у відповідних конвенціях. Однак бурхливий розвиток суспільних відносин, світовий процес глобалізації, що дедалі активніше проявляє себе в усіх найважливіших сферах людського буття, а також прискорений розвиток технологічних інновацій суттєво актуалізують необхідність перегляду окремих положень чинного законодавства у сфері забезпечення прав дитини.

11 грудня 1946 р. на першій сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй одностайно було прийняте рішення про створення Дитячого фонду ООН – ЮНІСЕФ (United Nations Children's Fund). Він є основним інформаційним джерелом про проблеми дітей та формує пропозиції, які стимулюють нормотворчі зміни.

10 грудня 1948 р. Генеральна Асамблея ООН прийняла Загальну декларацію прав людини. Даний документ став першим в історії людства, що висвітлює широке коло основних прав і свобод людини, зокрема дитини.

Окрему увагу звернули на себе такі положення Декларації:

- рівність усіх людей від народження у своїй гідності та правах(ст. 1);
- захист сім'ї з боку держави та суспільства (ст. 16);
- однаковий соціальний захист для дітей, які народилися у шлюбі або поза ним (ст. 25);
- право дітей на особливе піклування та допомогу (ст. 25);
- гарантування кожній людині права на освіту (ст. 26).

Наступним важливим кроком світової спільноти в контексті захисту прав дітей стало прийняття Декларації прав дитини 20 листопада 1959 р. Цей документ, який був прийнятий на основі та на виконання Загальної декларації прав людини (1948 р.), наголошує, що кожна дитина має володіти усіма правами, зазначеними у ньому.

Дана декларація містила всього десять принципів, проте саме вони стали фундаментом міжнародно-правового захисту прав дитини. Вперше увага громадськості була звернена на такі основні засади формування прав дитини, як:

- рівність та вся повнота прав дитини;
- спеціальний захист прав дитини;
- право на ім'я та громадянство;
- право на соціальний захист;
- забезпечення належних умов захисту та розвитку дітей з обмеженими можливостями;
- повний і гармонійний розвиток дитини в любові та розумінні;
- право на безоплатну й обов'язкову освіту;
- пріоритетність захисту прав дитини;
- захист від усіх форм недбайливого ставлення, жорстокості та експлуатації;
- виховання дитини у дусі взаєморозуміння, терпимості, дружби між народами, миру і братерства.

Не менш важливими у сфері захисту прав дитини стали такі міжнародно-правові акти, такі як:

- Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.), ратифікована Україною 17 липня 1997 р.;
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.), ратифікований Україною 19 жовтня 1973 р.;
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966 р.), ратифікований Україною також 19 жовтня 1973 р.;
- Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.), ратифікована Україною 24 грудня 1980 р.;
- Декларація про соціальні та правові принципи, що стосуються захисту і благополуччя дітей, особливо у разі передачі дітей на виховання та їх усиновленні на національному і міжнародному рівнях (1986 р.), та низка інших, не менш значущих нормативних документів.

Важливе значення для правового забезпечення прав дитини на національному рівні набула імплементація нормативно-правових актів, ухвалених:

а) Радою Європи – Європейської соціальної хартії (переглянутої) (1996 р.), Конвенції про кіберзлочинність (2001 р.), Конвенції щодо протидії торгівлі людьми (2005 р.), Конвенції про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального розбещення (2007 р.);

б) Європейським Союзом – Хартії Європейського Союзу про основні права (2000 р.);

в) Міжнародною організацією праці – Конвенції про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці (1999 р.).

Таке саме значення мають:

а) укладення міждержавних угод (угоди про взаємну правову допомогу в цивільних і кримінальних справах, про видачу порушників тощо);

б) укладення міжвідомчих угод (Урядом України, Міністерством юстиції України, Міністерством внутрішніх справ України, Генеральною прокуратурою України та іншими органами державної влади, уповноваженими на реалізацію та виконання таких завдань).

З вищезазначеного можна сказати, що в даних документах встановлюється, що діти повинні мати повагу, бути забезпечені турботою і допомогою; повинні бути прийняті всі практично можливі заходи, щоб діти, які не досягли 15-ти річного віку, не брали участі у військових діях.

Сьогодні важливе значення має ратифікація низки міжнародних договорів у сфері захисту прав дитини, розроблених у рамках Ради Європи і Гаазької конференції з міжнародного приватного права, що дозволяють вирішувати практичні питання, які стосуються здійснення прав дітей, регулюють відносини батьків і дітей, як матеріальні, так і особисті.

З сказаного можна дійти до висновку, що дитина повинна стати гідним громадянином своєї країни, здатним в подальшому розбудовувати громадянське суспільство, а міжнародні стандарти є тим фундаментом, на основі якого вироблені основні засади розвитку такої особистості.

УКРАЇНА В МІЖНАРОДНІЙ СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Глазуненко Злата,

студентка 2 курсу, групи 20 - Д
Криворізького факультету НУ «ОЮА»

Науковий керівник:

Стець О. М., д.ю.н.,

завідувач кафедри конституційного, міжнародного
та приватного права, доцент

У сучасному світі одним із найважливіших факторів розвитку суспільства є зростання значущості системи захисту прав та свобод людини, і ніхто не може заперечувати їх важливість та актуальність як в нашій країні, так і за кордоном. У цій сфері, через велику кількість ратифікованих більшістю країн, в тому числі і Україною, міжнародних договорів, наша держава з плином часу сформувала дієвий механізм дотримання міжнародного права у системі захисту прав і свобод людини.

На сьогоднішній день на міжнародному правовому рівні вже діє і функціонує як безліч нормативних документів з захисту прав і свобод людини, серед яких однією з найважливіших для розвитку цієї галузі правового регулювання стала прийнята 10 грудня 1948 року Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй «Загальна декларація прав людини», яка, хоча й мала лише рекомендаційний характер, дала поштовх для подальшої еволюції цієї системи, так і велика кількість органів з захисту прав людини, таких як Європейський Суд з прав людини та Комітет з прав людини, що були створені зацікавленими у здійсненні контролю за дотриманням вимог ратифікованих міжнародних правових документів країнами Європи та країнами-учасницями ООН у 1959 та у 1976 роках відповідно.

У цьому питанні не можна заперечувати точку зору М. Антонович з приводу масштабів впливу міжнародних актів на чинне законодавство. Що, хоча й розвинуті країни та країни, що розвиваються, прагнуть досягти консенсусу в питаннях здійснення міжнародного співробітництва, водночас багато аспектів прав і свобод людини залишаються у межах внутрішніх можливостей держави, а процедури забезпечення досягнення навіть міжнародних стандартів у сфері прав людини майже повністю покладаються на вітчизняне законодавство.